

1 april

MARIA FRÅN EGYPTEN (ca 344-421)

Patriarken av Jerusalem Sofronius på 600-talet berättar om en helig abbot från 400-talet vid namn Zosimas som påträffade dagens helgon, MARIA, i den egyptiska öknen. Hon var naken och svart av solen, men insvept i sitt långa hår: det var svårt att se att hon var en människa. Han sprang efter och hann ifatt henne. Hon bad om hans mantel för att skylla sin nakenhet och han gav henne den. Den livsberättelse Zosimas nu fick höra var gripande.

I en ålder av tolv år hade Maria sprungit hemifrån sina kristna föräldrar – hon lockades av storstaden Alexandrias glans och glitter. Där levde hon i hämningslösa utsvävningar. Enligt hennes berättelse gjorde hon det frivilligt och försörjde sig på sitt fria sexliv. En dag erbjöd hon sina tjänster som betalning till en grupp pilgrimer på väg till Jerusalem. Där var hon på Korsets upphöjelses fest (14/9), då man mediterar över de träbalkar som Jesus korsfästes på, som förvarades där och som troddes vara gjorda av virke från Livets träd i paradiset. Maria blir nyfiken och går till kyrkan. Då händer det: dörren in i kyrkan är öppen, men ändå stängd för henne, det känns som om en osynlig makt förbjuder henne att komma in, foten kommer inte över tröskeln. Maria är i chock. Vägen är spärrad, hon är utestängd. Hon inser att hon är smutsig, hennes många felsteg står i vägen, bittra tårar rinner ner för kinderna där utanför den firande gemenskapen, utanför den heligaste av alla kyrkor.

Men nåden är aldrig långt borta. Marias blick faller på en ikon av hennes namne, jungfru Maria, och hon ber enträget Guds moder att få se hennes sons kors. Hon kan nu träda in i kyrkan, ser det livgivande Korset och lämnar hela sin falska värld bakom sig. Gud låter henne förstå att hon behöver ge sig ut i öknen och där göra bot. Under sjutton år därute – lika länge som hon levt i synd – plågas hon av en ängslig dragning tillbaka till lyx och sex, men minnet om jungfru Marias bild skyddar henne från alla håll och så småningom får hon frid i själen. Så gick åren. Den kyska botgörerskan åt vad hon kunde hitta, brändes av solen på dagen och frös på natten, ”klädde sig i Guds ord” (och sitt hår) och mötte ingen människa under fyrtiosju år förrän den helige mannen dök upp och fann henne – nu en gammal, helig kvinna med långt vitt hår. Kort efter mötet med Zosimas dog Maria. Den långa, ensamma botgöringen var över och hennes personliga frälsningshistoria bevarad åt eftervärlden.

Heliga Maria från öknen, ditt liv visar att himlens dörr står öppen för alla som ber om förlåtelse för sina synder. Be för ungdomar som idag dras med av destruktiva förförelser. Må Gud i dem väcka längtan efter kroppens och själens renhet, så att de en gång som du får i gå in i Paradiset, det himmelska Jerusalem. Amen.

2 april

FRANCESCO DA PAOLA (1416-1507)

Evig fasta – kan man lova Gud det? Det gjorde den helige eremiten FRANCESCO DA PAOLA och hans ordensbröder (Paolinerna). Det innebar att de endast åt bröd, vatten, fisk och grönsaker, inget annat. Francesco var vänlig, men kunde säga ifrån på sitt sätt. En kung som plågade sitt folk med tunga skatter var rädd att den helige mannen skulle kritisera honom offentligt och ville köpa hans tystnad för pengar. Då skedde något som beskrivs som ett under: Francesco tog ett guldmynt, bröt sönder det och visade tyrannen hur blod droppade ur myntet. Kanske gick det till så att han knöt det brutna myntet så hårt i sin hand att han skar sig på det – en stilla påminnelse till kungen om att kronans rikedom byggde på *folkets lidanden*. Ingen stat har moralisk rätt att ålägga hur höga skatter som helst. Det stränga helgonet dog gammal, år 1507.

Några ord av den helige Francesco:

Jag ber er enträget, mina bröder, att ni med klokhet strävar efter frälsningen till kropp och själ. Döden är säker, livet är kort och det förgår som rök ... Avhåll er noga från alla hårda ord. Skulle de slippa ur er mun, så tveka inte att skaffa fram läkemedel med samma läppar som vållat såren.

Kyrkans bön denna dag:

Gud, i dig får den ödmjuka sin storhet, och så har du upphöjt den helige Franciscus till helgonens härlighet. Låt oss genom hans förtjänst och föredöme nå den upphöjelse som du har lovat åt dem som gör sig ödmjuka och små.

Särskilda läsningar denna dag: Fil 3:8-14 samt Luk 12:32-34

3 april

RICHARD AV CHICHESTER (1197-1253)

Arbetar du konsekvent med Guds vilja för ögonen så kan bli en främling i eget land. De som struntar i Gud vänder sig emot dig. Den noggranne stiftsadministratören, den helige 1200-talsbiskopen RICHARD AV CHICHESTER, försummade inget tillfälle att skapa ordning i allt, från kyrkans ekonomi till prästernas moral. Den engelske kungen försökte hindra att den principfaste kyrkomannen blev biskop, men han hade påvens stöd och kunde hävda sin position. Gud hjälpte honom att inte göra misstag. Legenden berättar att han en gång råkade välta kalken med Kristi blod, men inte en droppe spilldes.

En vacker bön av den helige Richard:

*Thanks be to you, my Lord Jesus Christ,
for all the benefits you have given me,
for all the pains and insults you have borne for me.
O most merciful Redeemer, friend and brother,
may I know you more clearly,
love you more dearly,
and follow you more nearly.*

Helige Richard, du var omutlig och du fick se makten lägga beslag på kyrkans egendom för att avskräcka dig från ditt uppdrag, men allt motstånd bar du utan att ge upp och med glädje. Be för kyrkans tjänare i vår tid, att de troget främjar kyrkans liv och verk utan att hindras av främmande makter, intressen och agendor. Amen.

4 april

ISIDOR AV SEVILLA (ca 560-636)

Tidigt föräldralös togs han omhand av sin bror, den helige Leander. Som vuxen efterträdde han honom som biskop av Sevilla, år 600. Den helige ISIDOR ville stärka den katolska tron (mot arianismen) och all sorts bildning i sitt folk. Hans verk *Origines* (Härkomster, eller Etymologier) i tjugo böcker föreligger i ett unikt antal medeltida avskrifter. Världens första encyklopedi med ambitionen att sammanfatta allt tillgängligt vetande, från matematik, medicin, juridik, språk, geografi, militärväsen och historia till teologi, skrevs av Isidor och användes flitigt i tusen år. När kyrkan i modern tid skulle välja ett skyddshelgon för internet, blev det Isidor. Rätt använt är nätet en guldgruva av information, okritiskt använt leder det vilse och kan innehålla falska eller manipulerade uppgifter och locka fram våra sämsta sidor. Må vi i Isidors efterföljd alltid främja det första och bekämpa det andra.

För kyrkoläraren Isidor var bibelstudier helt omistliga. Han sa:

*Om någon alltid vill leva med Gud, så bör han be ofta men också läsa ofta.
Ty när vi ber, då är det vi som talar till Gud. När vi läser, då är det Gud som talar till oss.*

Kyrkans bön denna dag:

Bönhör oss, Herre, på den helige Isidorus minnesdag, och hjälp oss på förbön av honom, som har undervisat din kyrka med himmelska ord.

Särskilda läsningar denna dag: 2 Kor 4:1-2, 5-7 samt Luk 6:43-45

5 april

VINCENTIUS FERRER (1350-1419)

Gud förbjude att vi någonsin får se ett kaos mellan påvar och motpåvar, det som splittrade kyrkan på den helige VINCENTIUS FERRERs tid. Den högt bildade och brinnande predikanten i Dominikus orden var biktfar åt motpåven i franska Avignon och försökte förgäves få honom att förhandla med sin fiende, påven i Rom. När ett koncilium i Konstanz år 1417 löste splittringen genom att välja en tredje man till påve, Martin V, anslöt Vincentius sig till denne. Vincentius gjorde sina misstag men medgav dem också. Han predikade kraftfullt om helvetet som väntar de obotfärdiga och förhärdade, och han omvände många. Många gick i kloster eller underkastade sig stränga botövningar, och rykten om mirakel följde i hans spår. Fina damer på hans tid var som besatta av uppseendeväckande koaffyrer. Det botade han dem från, vilket var det största undret, skriver en av hans levnadstecknare, som tydligen hade sinne för humor.

Kyrkans bön på denna dag:

Herre, vår Gud, du gjorde den helige Vincentius till ordets tjänare och mäktig förkunnare av ditt evangelium. Låt oss i himlen skåda Kristus konungen, som han förkunnade på jorden som domare över levande och döda, din Son Jesus Kristus, vår Herre.

Särskilda läsningar denna dag: 2 Tim 4:1-5 samt Luk 12:35-40

6 april

WILHELM AV ÆBEHOLT (ca 1125-1203)

På den lilla ön Eskilsø i Roskildefjorden ligger ruinerna av ett augustinkloster. På 1160-talet kom dagens helgon, WILHELM, dit från Frankrike för att rycka upp munkarna, som söp och dansade med lokalbefolkningen och hade glömt allt i sina regler. De bleknade och tystnade när de såg den stränge mannen gå i land. I det förfallna gudshuset fann han bara sex munkar samt ”syv oste og en halv skinke”. Trots inbitet motstånd fick den nye abboten klostret på fötter, ordning och reda, men snart hotades det ekonomiskt stärkta klostret av rövare genom öns utsatta läge mitt i fjorden. Då flyttade han verksamheten till Æbelholt på Själland (ruinerna där kan ännu beskådas). Gruppen växte till 25 munkar, och man bispisade dagligen hundra fattiga.

Det nya klostret blev läkarstation, och gravfynden vittnar om brödernas arbete (Köpenhamns universitet har i vår tid upprättat ett medicinhistoriskt museum på platsen och återskapat örtagården med den tidens medicinalväxter). Wilhelm var till stor nytta för danska kyrkan genom sin bildning och sina utlandskontakter. Han var kompromisslös i frågor om klosterdisciplin, men ödmjuk i sitt uppträdande. Han vördades omedelbart som helgon efter sin död. Reformationens genomdrivande på 1500-talet tog död på Æbelholt kloster och fick danskarna att sluta vörda sitt populära helgon. På Eskilsø hade mässans sänger tystnat redan då Wilhelm flyttade därifrån.

Helige Wilhelm, du lämnade ett tryggt liv för att tjäna kyrkan i ett kallt land, där du hatades av dem du skulle leda. Bistå också idag den trängda kristenheten i Norden med din trogna förbön, du som hjälpte så många genom ord, exempel och undergärningar. Amen.

7 april

JEAN BAPTISTE DE LA SALLE (1651-1719)

Den helige prästen JEAN BAPTISTE DE LA SALLE föddes 1651 i Ludvig XIV:s ("Solkungens") Frankrike, alltså i ett formellt katolskt samhälle med kroniska sociala orättvisor. De skolalternativ som fanns för vanliga barn var absurt och notoriskt usla: barn förväntades läsa latin innan sitt modersmål, de undervisades ett i taget (de andra fick stå och vänta), stryk var en del av agendan, och till råga på allt fick föräldrarna betala för eländet. De la Salle startade – långt före sin tid – gratis skolor för fattiga barn, där undervisningen skedde gruppvis, enligt schemat. Katekesen byggde på dialog, allt var på modersmålet, föräldrarna drogs in i arbetet, och kurser för vuxna växte fram. Eleverna strömmade till och inkomster från välvilliga donatorer höll liv i verksamheten (dock inte mer än att lärarna periodvis var nära att svälta ihjäl).

De la Salle såg Kristus i eleverna. Han stred för varje barns rätt att både lära känna evangeliet och skaffa sig formell utbildning, oavsett social bakgrund. Dömda brottslingar fick delta i undervisningen, övervakade visserligen, men på lika villkor med de andra. "Lärarna" som De la Salle hade i början var raa typer, som han fick lägga ner mycken energi på att handleda, ja uppfostra. Det fick ske i hans hem medan de åt. Så småningom organiserades sällskapet som *Institutum Fratrum Scholarum Christianarum, FSC*, kallad skolbröderna, men de mötte stort motstånd från präster, som inte kunde se lekmän som ledare för skolverksamhet. Dåtidens fackföreningar – de statligt erkända lärargillena – var också djupt fientliga till de nya skolorna, som spreds över landet och som de ansåg stal elever ifrån dem. När de la Salle och hans personal höll på att gå in i väggen av alla motgångar, uppfann han en lika enkel som genial praxis (som skolbröderna alltjämt använder): några månaders avkoppling tillsammans, där

personalen får tid att återhämta sig och prata om verksamheten. Han sammanställde också sina lärares erfarenheter till pedagogiska manualer, en nyskapelse som höjde kompetensen hos dem alla.

Som alla framstående pedagoger hade de la Salle bestämda åsikter och svåra samarbetsproblem med etablissemanget. En rik och missnöjd donator krävde tillbaka sina gåvor. Vårt helgon var nära att hamna i fängelse när han vägrade betala. Konfliktnivån inom hans eget, hårt ansträngda brödraskap nådde också olidliga höjder. De la Salle flydde från hela getingboet, till ett kloster. Då tvingades han tillbaka för att leda rörelsen. Men orken var slut – en assistent fick ta hand om ledningen. Den nyskapande pedagogen dog efter lång tids sjukdom långfredagen 1719. Senare tiders regimer försökte krossa skolrörelsen: franska revolutionen, i Tyskland Bismarcks krig mot katolska kyrkan i slutet av 1800-talet ("kulturkampen") och inte minst nazisterna 1933-45. Men de la Salles efterföljare kom alltid igen. De lär i dag vara den största lekmannakongregationen för uppfostran och undervisning i katolska kyrkan. Mer än 20 manliga och kvinnliga kongregationer har grundats utifrån de la Salles tankar. År 1950 gjorde påve Pius XII honom till skyddshelgon (och därmed förebild) för alla lärare.

Ord av den helige Jean-Baptist de la Salle till sina medarbetare:

Eftersom ni är Jesu Kristi ambassadörer och tjänare måste ni handla så att ni representerar Jesus Kristus. Han vill att era elever ska se honom i er ... (barnen) måste också vara övertygade om att de är det brev som Jesus Kristus har skrivit till er, och att ni varje dag skriver i deras hjärtan, inte med bläck utan med den levande Gudens Ande.

Kyrkans bön på denna dag:

Himmelske Fader, du valde den helige Johannes till ungdomens fostrare och fader. Ge också nu din kyrka lärare som med hela sin själ vill forma våra unga till sanna människor och sanna kristna.

Särskilda läsningar denna dag: 2 Tim 1:13-14; 2:1-3 samt Matt 18:1-5

8 april

MARIA ROSA JULIE BILLIART (1751-1816)

Redan som barn hjälpte den heliga MARIA ROSA JULIE BILLIART till med undervisning av andra barn och sjukbesök i sin församling. En dag sköt någon genom fönstret efter hennes pappa och Julia chockades så svårt att hon utvecklade en allt svårare förlamning och till sist blev helt sängliggande. Hon

fortsatte dock – på prästens begäran – att undervisa från sängen. Julia åt ganska litet och fem gånger troddes hon vara döende. När den franska revolutionens terrorvälde bröt ut år 1792 misstänktes den fromma kvinnan för att dölja präster som inte skrivit under på revolutionens nya idéer. Man la redan upp ved på torget för att bränna ”häxan”, men den nästan förlamade kvinnan smugglades bort i en höskrinna och forslades runt på ständig flykt under tre år från hus till hus bland traditionstroga kristna. När läget mildrades lyckades hon, trots att hon var närmast invalid, tillsammans med några vänner skapa Institut de Notre Dame – en katolsk kvinnogemenskap som skulle stödja flickors och fattigas utbildning och också utbilda lärare.

Under en andakt till Jesu Hjärta fick Julia plötsligt tillbaka förmågan att gå – efter 22 års förlamning. Nu kunde inget stoppa hennes arbete för fattiga flickor. Syftet skulle vara, sa hon, att utbilda ”hela barnet: hjärta, händer och huvud” och i synnerhet varje elevs naturliga talanger. Eget tänkande var viktigt: ”Ni måste lära dem att tänka. Om de enbart lär sig saker utantill och upprepar dem, då kommer de aldrig att förstå vad de gör.” Flickor från alla samhällsskikt var välkomna. Det sekulariserade Frankrike i revolutionens efterföljd gillade inte den katolska förnyaren, som misstänktes sympatisera med den gamla regimen (vilket nog stämde): 1809 fick hon och alla systrarna lämna landet. De slog sig ned i Namur i Belgien, och därför kallades hennes kongregation ”Vår Frus systrar av Namur”. Frankrike ångrade senare utvisningen och bad henne återvända, men Julia Billiard ville inte. Idag finns helgonets skolor i en lång rad länder över hela världen.

Heliga Julia, du satsade allt för att utbilda och stärka dem som åsidosattes i din tids samhälle, och du fick smaka på våldsregimens antikristna brutalitet. Men allt bar du med tålamod och fredlig beslutsamhet. Be om samma kraft för alla som i vår tid försöker säkra andlig och praktisk utbildning av kyrkans barn i varje land! Amen.

9 april

CASILDA AV TOLEDO († ca 1050)

På medeltiden när stora delar av Spanien ännu var under muslimskt styre, hände det att dottern till självaste emiren al-Mamun av Toledo blev sjuk. Hon litade inte på de arabiska läkarna utan reste till en kristen pilgrimsort som var känd för sitt helande vatten. Där blev hon frisk och valde att konvertera till den kristna tron – ett förbjudet, ja livsfarligt steg bland muslimer, och för en person i hennes ställning en stor och offentlig skandal. Den heliga CASILDA stannade nära källan, levde som eremit och tjänade människor i nöd tills hon dog, enligt vad som sägs i en ålder av 100 år.

Heliga Casilda, när du sökte och mötte Gud i den kristna kyrkan fanns ingen återvändo till hem och familj. Be för de muslimer som i dag vill ta emot dopet och tron på Kristus, och som därför hotas och förföljs. Amen.

10 april

MAGDALENA AV CANOSSA (1774-1835)

1988 helgonförklarades MAGDALENA av CANOSSA. De *canossianska* rörelserna går tillbaka till henne, t. ex. Barmhärtinghetsdöttrarna, som idag finns på fyrahundra platser i världen och arbetar med utbildning bland fattiga. Tonåringen från en rik familj satsade helt på att hjälpa utsatta, sjuka, dömda eller övergivna flickor att skaffa sig bostad, mat och utbildning. Det blev snart en framgångsrik kongregation med alfabetisering, handarbete och katekes på programmet, och tillhörande lärarutbildning för dem som ville hjälpa till. ”Andligt liv är inget annat än evangeliet omsatt i praktiken” sa hon. Magdalena kände också till det inre livets prövningar: oförmåga att be, frestelser mot tron, oro. Hon skrev i en sådan period: ”Mitt i denna trötthet och torra visste jag att jag bara kunde resa mig igen om jag fann Herren. Efter några dagar började jag finna honom i den heliga kommunionen”. I mässan sökte och mötte hon den uppståndne Jesus – som sin namne, den heliga Maria Magdalena, framför Jesu grav (Joh 20:11-18). Hon dog 1835 och vilar i Verona.

Ord av den heliga Magdalena om en upplevelse under bönen:

”Jag kände mig vid en viss punkt som om jag rycktes hän till Gud: jag såg honom inom mig som en lysande sol och försjönk i den gudomliga närvaron så till den grad att jag inte kunde stå på benen och fick ta stöd mot något; styrkan i den himmelska glädjen fick mig nästan att tappa andan.”

Heliga Magdalena av Canossa, du uppfyllde inte din familjs förväntningar om ett liv i äktenskap, maklighet och lyx utan följde evangeliets lära och gav varje stund du hade åt dem som ingen brydde sig om. Be för dem som, förblindade av denna världens ideal, helt glömmet Gud och sin övernaturliga kallelse. Amen.

11 april

STANISLAW AV KRAKÓW (1030-1079)

Stanislaus – Polens nationalhelgon Stanislaw – blev biskop i Kraków år 1072 (samma stad där den helige påven Johannes Paulus II – Karol Wojtyła – var ärkebiskop 1964-78). Stanislaus levde i stor enkelhet och solidaritet med de fattiga och var en orädd kritiker av makthavarnas, särskild kungens, hejdlösa supande och utsvävningar. Stanislaus hotade kungen med exkommunikation. Som svar drogs han själv inför domstol i en skenrättegång där han anklagades

för ekonomiska brott – ett klassiskt trick från maktens sida. Efter exkommunikationen fortsatte kungen att gå till mässan och ta emot kommunionen. Då bestämde biskopen att mässan skulle avbrytas om kungen kom in. Kungen befallde sina män att döda biskopen, men de tvekade eftersom han just då firade mässan. Då gick den rasande monarken själv in och mördade sin biskop med svärd. Det skedde i dag år 1079. Folket gjorde uppror och fördrev despoten ur landet, och påven lyste hela Polen i bann. Spänningen under medeltiden mellan kyrka och stat var påtaglig. Mordet liknar det som drabbade Canterburys ärkebiskop, den helige Thomas Becket, år 1170. Vår svenske 1300-talsbiskop, den helige Nils Hermansson i Linköping år, klarade sig med nöd och näppe undan ett liknande kungligt överfall. Senare (1980) drabbades ärkebiskop Oscar Romero av samma öde: mördad under själva mässan.

Kyrkans bön denna dag:

Herre, vår Gud, till försvar för din ära föll den helige biskopen Stanislaus för sina förföljares svärd. Ge oss en sådan styrka i vår tro att vi håller fast vid dig i livet och i döden.

Särskilda läsningar denna dag: Upp 12:10-12a; Joh 17:11b-19

Också i dag:

GEMMA GALGANI (1878-1903)

En 25-årig kvinna dog denna dag efter en längre tids tuberkulos och en rad andra sjukdomar, men i djup medvetenhet om Guds närvaro. Ingen som kände GEMMA GALGANI från Toscana tvivlade på att hon var helgon, men åsikterna gick isär om hennes mystiska *stigmata*: under flera år bar hon bevisligen Kristi sårmärken på sin kropp varje torsdag och fredag. Hörde hon någon tala kränkande om Gud svettades hon blod. Hon kunde sjunka in i visioner och tala med personer som bara hon såg. Någon gång trodde man att hon var besatt av djävulen därför att hon i extas spottade på ett krucifix och rev sönder en rosenkrans. Samtidigt avslöjar hennes brev en lugn och förnuftig, ja humoristisk person, full av kärlek till Gud och tacksam för Kristi lidanden för vår skull. Hennes biskop och bikt-fader var skeptisk till det hon upplevde. Han ansåg att hennes fantasi nog spelade in och att det var svårt att tro att allt hon upplevde kom från Gud.

Vad ska vi säga idag? En ung människa, fylld av tro och kärlek, men också frestad av onda makter och plågad av fysiska och psykosomatiska lidanden, möjligen tvångsföreställningar? Påven Pius XII tvekade inte att helgonförklara

Gemma redan 1940, dock utan att ta ställning till de märkliga fenomenen. Bra! Kärleken till Gud är ju det enda avgörande, när allt kommer omkring.

Heliga Gemma, kvällen innan Jesu Hjärtas fest 1899 drabbades du av smärtor och sår, märken av Guds Sons lidanden, på din egen kropp. Du höll dem hemliga, bar dem i ensamhet och tjänade bara Gud. Må Jesus Kristus vår Herre, som korsfästes för oss, förena din bön med sin egen och ge oss all den himmelska härlighet som han vann genom sin död och uppståndelse. Amen.

12 april

GIUSEPPE MOSCATI (1880-1927)

Jag var sjuk och ni såg till mig kommer Jesus en gång som världsdomare att säga till sina utvalda som ska gå in i paradiset härlighet (Matt 25:36). Jesus var läkare, och det valde den helige GIUSEPPE MOSCATI också att bli. Han tog inte betalt av fattiga, han bekostade själv deras medicin. Josef studerade i slutet av 1800-talet, då det arroganta religionsföraktet vi känner så väl började invadera universiteten. Han stod fast vid sin katolska tro och vände sig också mot läkarvärldens nepotism, där framgång berodde på vänner och pengar. Fast hans duglighet lätt hade kunnat ge honom en akademisk karriär, valde han att ägna sig åt *incurabili*, obotliga patienter, som när han heroiskt evakuerade ett sjukhus mitt under vulkanen Vesuvius utbrott 1906. I samma ögonblick som sista patienten var ute rasade taket under askans tyngd. Lika hängiven visade han sig under koleraepidemin 1911.

En lärare till Josef var en känd anti-kristen professor. Han var frimurare, dvs. tillhörde ett hemligt sällskap med ädla, humana idéer (men ritualer och praktiker som gör att katolska kyrkan förbjuder sina medlemmar att vara frimurare). Efter en livligt applåderad föreläsning föll den gamle frimuraren omkull, och Giuseppe sprang fram. Josef fick hålla hans hand och när han talade till professorn om omvändelse och tillit till Gud visade denne sitt medgivande genom att trycka Josefs hand precis innan han dog – i sitt hjärta var han alltså kristen och Josef lockade fram hans trosbekännelse i sista ögonblicket. Själv dog Giuseppe vid 47 års ålder. Han helgonförklarades sextio år senare.

Helige Giuseppe Moscati, du såg varje patient som en person med kropp och själ. Må din förbön gälla alla sjuka som känner sig övergivna och glömda, behandlade utan respekt, mekaniskt eller hjärtlost. Må många unga kristna följa i dina spår och bli läkare med samma inställning som Jesus. Amen.

13 april

PÅVEN MARTIN I († 655)

Efter det att Konstantin, den förste kristne romerske kejsaren på 330-talet flyttade sitt rikets huvudstad österut till Bysans vid Bosporen, sundet mot Svarta havet, med det nya namnet Konstantinopel, upplevde den gamla huvudstaden Rom en nedgångsperiod som även drabbade påvedömet. Biskopen i Konstantinopel, kejsarens nära medarbetare, fick allt större inflytande över kyrkan. På 600-talet blev påvarna närmast schackpjäser i den bysantinska kyrkopolitiken. Den romerska kyrkans inflytande avtog, samtidigt som man beskattade de västliga riksdelarna allt hårdare för att finansiera krigen mot perser och muslimer. Splittringen mellan Öst och Väst – som till sist skulle kulminera i schismen år 1054 mellan ”katoliker” i Väst och ”ortodoxa” i Öst – började redan anas. Motviljan mot den bysantinska kyrkostatsmakten växte: 649 valdes den helige Martin – präst från Umbrien i Italien – till påve i Rom utan att man brydde sig om att inhämta godkännande från kejsaren i Konstantinopel, vilket lagen krävde. Direkt därpå sammankallade Martin en synod som högtidligt fördömde en av tidens villolärer – monoteletismen (en lära som relativiserade Kristi mänsklighet genom att påstå att han enbart hade en gudomlig och ingen mänsklig vilja). Martin krävde lydnad av alla biskopar och kristna i denna fråga. Kejsaren – som gillade denna villolära – krävde att den upproriske påven skulle föras som fånge till Bysans, men hans ståthållare i Italien vägrade, gjorde sig oberoende och lät påven vara i fred. Tre år senare tillfångatog en ny ståthållare Martin i Lateranbasilikan. Som sjuk och utmattad fånge dömdes påven för högförräderi och fördes till Krim på livstid. Det romerska prästerskapet valde snabbt en efterföljare, vilket Martin kommenterade med bittra och besvikna ord i sina brev från fångenskapen. Kyrkans nedbrutne ledare dog två år senare, år 655. Det sjätte ekumeniska konciliet i Konstantinopel bekräftade 25 år senare Martins beslut att fördöma monoteletismen.

Formellt dömdes Martin på politiska grunder, men hans sak var rättfärdig: han slogs för kyrkans frihet från staten. Folket och kyrkan började snart vörda honom som *martyr*, både i Öst och i Väst.

Kyrkans bön denna dag:

Allsmäktige Gud, du gav den helige påven och martyren Martin kraft och mod att trotsa hot och plågor. Låt också oss stå fasta inför motgång och lidande i denna värld.

Särskilda läsningar denna dag: 2 Tim 2:8-13; 3:10-12 samt Joh 15:18-21

Också i dag:

MARGHERITA AV CASTELLO (1287-1320)

När den saliga MARGHERITA AV CASTELLO kom till världen, skändes hennes rika föräldrar för sin dotter: blind, förlamad, kortväxt och puckelryggig. Det oönskade barnet övergavs men togs omhand av tjänstefolk. Pappan, yrkesmilitär, var rädd för att hon skulle avslöjas som hans dotter. Eftersom hon var from lät han mura in sitt barn intill en kyrka långt ute i skogen (så levde vissa eremiter, fast frivilligt, men absolut inte folk i hennes ålder). Hennes cell hade en liten öppning för livsnödvändigheter, samt för den heliga kommunionen, kall på vintern och kokhet på sommaren. En präst fick komma förbi och lära henne att leva med Gud. Det räddade henne mentalt.

Som vuxen tog föräldrarna Margherita till en pilgrimsort i hopp om att mirakel skulle göra deras misslyckade barn presentabelt. När de inte fick som de ville, övergav de henne på nytt. Bland fattiga lärde hon sig tigga, och hennes helighet gjorde henne känd – hon blev en mor för fångar, sjuka och döende. Ett kloster tog emot henne, men när hon följde reglerna långt mer strikt än systrarna själva retade de sig på henne och stötte ut den omöjliga enstöringen. Margherita anslöt sig då till dominikanernas tredje orden och levde resten av sitt liv i tjänst åt nödlidande och i sträng botgöring. Hon sägs ha svävat i luften när hon bad (levitation). Själv sade hon att hon trots sin blindhet kunde se Kristus i mässan. Hon kunde också hela Psaltaren utantill.

Margherita är ett psykologiskt mirakel, ett bevis på hur den kristna tron kan få avvisade människor med trasslig barndom att växa till empatiska medmänniskor, som inte förlamas av bitterhet i själen. Hon dog ung, i ”Herrens ålder” (33 år) 1320. Hennes grav öppnades på 1500-talet och man fann hennes kropp, som i jordelivet var så vanskapt, mirakulöst bevarad från förgängelsen. I kyrkan i Castello kan hon ännu ses i en glaskista. Hon skulle kunna stå som **helgon för de oönskade barnen**, ovälkomna på förhand, de som aldrig får se dagens ljus och sina föräldrars ansikten.

Saliga Margherita av Castello, få människor kan föreställa sig vilka känslor av övergivenhet, vilken längtan, vilka mörka tankar som har gått genom din värnlösa själ från början av ditt liv. Gud tog hand om dig och lät dig överleva psykiskt genom sin närvaro i din isolerade cell. Be för alla avvisade barn i vår tid, vilkas kroppar dödas redan i moderlivet, och dem vilkas hjärtan förhårdas av förödmjukelser, misshandel, övergrepp, hot och svek. Må vi alla lära oss att älska och välkomna alla samhällets barn som gåvor från Gud, som vi ansvarar för inför honom. Amen.

14 april

LIDWINA (1380-1433)

Den heliga LIDWINAs namn betyder ”den lidande som gråter”. En skridskoolycka gav den 15-åriga holländskan ett revbensbrott som förvärrades till partiell förbländning och blindhet, en rad hjärtinfarkter, tandvärk, blod ur näsa och mun, ändlösa smärtor och bölder som vanställde hennes utseende. Under många år kunde hon inte ta till sig annan föda än kommunionen och levde så som ett levande mirakel. Lidwina valde att förena sina plågor med Kristi lidanden på korset. Så gav hon dem en positiv mening, ja kunde glädjas åt dem. Det ryktades att den heliga kvinnan, som i bön samtalade med Jesus och helgonen, utförde mirakel. Då började en präst kalla henne lögnerska och sade att hon var besatt av djävulen. Han vägrade ge henne kommunionen. En kyrklig undersökning avvisade alla anklagelser. Fem år före sin död misshandlades hon fruktansvärd av plundrande soldater som härjade i trakten. Oräkneliga var de lidanden hon bar under 38 år med överjordiskt tålamod. Helgonet dog denna dag i sina föräldrars hem, med ett ansikte fylld av obeskrivlig glädje

Heliga Lidwina, det sägs att en ängel visade dig en rosenbuske och förutsade att du skulle lämna denna värld när den sista knoppen blommade. Men rosenbusken var du själv! Rosorna var den kärlek som lät dig omvandla allt det onda du fick ta emot till välsignade offer för världens frälsning. Be för alla som idag lider efter olyckor, särskild de många som framlever decennier isolerade på vårdhem, och be för oss som så lätt försummar dem. Amen.

15 april

DAMIEN DE VEUSTER (1840-1889)

Djävulens ö kallades spetälskekolonin på det avlägsna Molokai i dåvarande kungariket Hawaii. De 800 övergivna själarna i detta helvete fick klara sig själva, hade inget att göra, spelade kort, söp och levde i misär. FADER DAMIEN, belgisk missionär, (Joseph de Veuster) valde att bli präst på ön. Han hjälpte till med enkel vård och hygien, trädgårdsodling, husbygge och andra praktiska behov. Han försökte skydda unga flickor från övergrepp i den laglösa miljön. Orädd för sjukdomen lekte han med sjuka barn, besökte folk i hemmen, åt med dem, organiserade en orkester och snickrade själv de kistor som ständigt behövdes. Kyrkan på de fördömdas ö var fullsatt när han firade mässan.

Som det ofta går med helgon var det ingen ände på alla klagomål mot honom: han lyckades få stora bidrag från utlandet och man ansåg att det var till skada för andra och viktigare projekt. Över huvud taget ansågs den andlige mannen vara alltför fixerad vid det materiella. När han själv smittades av spetälskan misstänktes han ha brutit sitt celibatslöfte (man trodde att sjukdomen oftast smittade genom sexuella kontakter). Man förbjöd honom att lämna ön – därmed hade han ingen präst att bikta sig för. Då biktade han inför Altarets sakrament

istället. Den isolerade mannen anklagades för att vara självcentrerad och omöjlig att samarbeta med, han visste allting bäst, sas det, och inte ens hans egna församlingsbor var alltid glada för honom.

De spetälskas präst dog i sjukdomen som på den tiden var obotlig. En protestantisk pastor i Honolulu talade illa om honom efter hans död men tillrättavisades av Robert Louis Stevenson, författaren till boken om Robinson Crusoe.

Nobelpristagaren Tomas Tranströmer ägnade fader Damien en dikt, ”Molokai”, i samlingen *Det vilda torget* 1979:

Vi står vid branten och i djupet under oss glimmar hustaken i spetälskekolonin

...

Damien, i kärlek, valde livet och glömskan. Han fick döden och berömmelsen.

År 2009 helgonförklarade påven Benedikt XVI prästen som satte tjänandet av de övergivna själarna över allt annat. Han firas på olika datum runt om i världen. I Hawaii gäller denna dag, hans dödsdag.

Helige fader Damien, be för alla som riskerar livet i vården av de sjuka. Be för alla som arbetar med svåra människor och blir måltavlor för avund, hat och förolämpningar när de försöker hjälpa. Be för alla som inte får den vård de behöver. Be för allt socialt arbete, och be för oss alla att vi ser nöden där den finns. Amen.

16 april

BERNADETTE SOUBIROUS (1840-1879)

De andra flickorna hade precis gått över det kalla vadstället, hon själv var ensam kvar. De ser på avstånd hur hon plötsligt börjar knäböja och ta fram sin rosenkrans medan hon stirrar på en nisch vid klippgrottan framför henne. Hon är orörlig, ”vit som döden”, och reagerar inte på tillrop, inte ens när de kastar småsten på henne. På väg hem avslöjar hon försiktigt: ”Jag såg en Dam klädd i vitt med blått skärp och en gul ros på varje fot”. Senare berättade hon allt. Först hade hon hört något som lät som en vindpust. Träden rörde sig underligt nog inte. Men framme vid grottan rörde sig grenarna på en vild rosenbuske. Där såg hon ett milt ljus och i ljuset en leende, en ”vacker dam”, som öppnade handen i en välkomnande gest som tycktes uppmuntra flickan att gå närmare. Flickan gnuggade ögonen flera gånger, men den leende damen var kvar. Flickan ville med darrande händer ta fram sin rosenkrans men förmådde göra korstecknet först när damen gjorde det. Då försvann all fruktan. Damen lät kulorna i sin egen rosenkrans glida mellan sina fingrar när flickan bad men rörde inte själv

läpparna. Till sist gav hon tecken att flickan fick komma närmare, men hon vågade inte. Då försvann synen ”bara så där”. Att det här var jungfru Maria själv, Guds Sons moder, förstod flickan först senare.

Platsen är Lourdes i södra Frankrike, året 1858 och flickans namn är BERNADETTE. Marias budskap om omvändelse och botgöring för syndarna spred sig snabbt, men Bernadette – som kom från en familj i djup penanöd – utsattes för polisförhör, misstro och anklagelser från oroade myndigheters sida. Inget kunde få den uppriktiga mjölnardottern att förneka vad hon hade upplevt (jämför 11 februari), och allt fler började följa med till grottan för att se när hon bad. Hon själv ogillade all offentlighet kring sina arton uppenbarelser och avvisade pengar, presenter och beundrare som ville att hon skulle lägga händerna på dem eller röra vid deras rosenkransar.

När kyrkans granskningskommission 1862 godkände uppenbarelserna sattes den lilla byn, där Bernadette hade mött sådan skepsis, på kartan. Intensiv byggnation skulle göra om den till attraktiv pilgrimsort. Nu dög hon. Tidningarnas intresse var påträngande (hon lär vara det första helgon som fotograferats i sin livstid). Nu blev vanligt familjeliv med man och barn närmast otänkbart. Bernadette upptogs i ett kloster, där hon – en jordnära flicka med humor – hade svårt att leva upp till systrarnas förväntningar på ett helgon. När den stora basilikan skulle invigas i Lourdes 1876, så som Maria hade begärt, deltog Bernadette inte i högtidligheterna. ”Vår Fru använde mig. De satte mig i mitt bås. Där stannar jag helst” sade hon om sin självvalda isolering. Att hennes lilla Lourdes skulle bli en av kristenhetens största pilgrimsorter efter Rom och Jerusalem, med upp till fem miljoner besökare årligen, hade säkert både glatt och skrämt henne.

Bernadette var sjuklig hela livet men fruktade inte döden: ”Den rättfärdige behöver inte frukta kroppens upplösning, ty en dag ska han uppstå i härlighet” skrev hon i sin anteckningsbok. Hennes kista öppnades många år senare (undersökningar 1909, 1919 och 1925) i samband med processen som ledde till helgonförklaring 1933. Kroppen var välbevarad, med muskler, inre organ och allt – rätt osannolikt i den fuktiga miljön, där den rosenkrans Bernadette höll hade rostat. Ett mirakel? Flickan som såg Maria ligger nu i en glaskista, som om hon precis hade somnat, i sitt kloster i Nevers i Bourgogne, mitt i Frankrike. Små skyltar i staden visar vägen dit. En stämning av vördnad och tyst, djup respekt vilar över kapellet.

En bön av den heliga Bernadette:

*O Maria, det var i djupet av sorg och prövningar
som du blev min Moder.
Jag är därför skyldig dig min fullständiga tillit.*

*När jag prövas av världen, och när jag utsätts för frestelse och förtvivlan i
själen*

*vill jag komma och gömma mig i ditt hjärta, min goda Moder,
och be att du inte låter mig gå under,
att du vill ge mig nåden att vara ödmjuk och tillitsfull i mina prövningar
när jag följer ditt exempel och lider med kärlek.*

*Ett barn som ger sig till Maria kommer aldrig att dö;
min goda Moder, ha förbarmande med mig;
jag ger mig själv helt till dig,
så att du kan ge mig till din Son,
som jag vill älska med hela mitt hjärta.
Min goda Moder, ge mig ett hjärta som brinner för Jesus.*

*Heliga Bernadette, må din förbön gälla alla som ärligt och uppriktigt vill tjäna
Gud och göra hans vilja, oavsett vad omgivningen tycker. Be för dem som gör
bot för andras frälsning, att de trots hån och oförståelse stärks av den helige
Ande. Amen.*

Också i dag:

BENOÎT-JOSEPH LABRE (1748-1783)

Joseph växte upp i norra Frankrike på 1750-talet. En underlig pojke, svår att förstå sig på, skral i skolan men from. Joseph inträdde i olika kloster men på grund av ångest och det vi i dag kallar för sociala anpassningsproblem blev han i stället en sorts luffare – Guds tiggare på heltid. Han såg som sin kallelse att vara ”evig pilgrim och främling” på jorden – det var vad han sade och mycket mer sade han inte. Personlig hygien var kanske inte det viktigaste för honom – han slängdes ofta ut ur kyrkorna under spott och slag. Joseph är helgonet för hemlösa och för pilgrimer.

Hans tysta vandringar under ständig bön förde honom från pilgrimsort till pilgrimsort och slutligen till Rom. Där blev han vän med gatpojkar, och folk började berätta om märkliga nådegåvor: han sågs svävande i luften (levitation) eller fanns på olika platser samtidigt (bilokation). Josef dog, 35 år gammal, djupt försjunken i bön, i kyrkan *Santa Maria ai Monti*, där hans dödsmask kan beskådas. Begravningen blev ett massmöte för Roms fattiga. Vid hans grav fick mängder av sjuka hälsan åter under de första veckorna efter hans död.

Det finns en koppling mellan Joseph och den helige prästen *Jean-Marie Vianneys* pappa Mathieu. I dennes barndomshem välkomnades den helige

mannen, tillsammans med övriga vandrare, år 1770. Joseph skrev sällan brev, men nu gjorde han det, märkbart rörd av familjens vänlighet. Pojken Mathieu betraktade den märklige mannen som ännu bar sin novisrock – ett kloster hade låtit sin misslyckade broder behålla den – och ett stort kors av koppar kring halsen. Där satt den helige vandraren och värmde sig vid spisen. Mathieu anade inte att han själv – 16 år senare – skulle sitta vid samma spis med ett eget helgonbarn i knät: sin son, den lille Jean-Marie. Vem vet – kanske har även du haft helgon på besök utan att ana det. Och kanske kommer ättlingar till dig att bli helgon!

Helige Benoît-Joseph Labre, be för alla rastlösa själar som inte passar in någonstans, att de finner välkomnande hem och styrka och tröst på sin vandring, tills de når sitt mål, vårt hem hos Gud, där du nu bor. Amen.

17 april

KATERI TEKAKWITHA (1656-1680)

Sexuella trakasserier är vidrig vardag för många kvinnor. Så var det för den heliga indianflickan KATERI (Katarina) TEKAKWITHA, som inte ville gifta sig. I hennes stam – mohikanerna – fanns ingen förståelse för ett sådant livsval. Fyra år gammal hade hon förlorat båda föräldrarna i smittkopporna. En farbror tog hand om henne. Hon var själv halvblind efter sjukdomen, och hennes indianska namn betyder ”Den drumliga”. Modern – krigsfånge från en annan stam – hade döpts katolskt. År 1676, 20 år gammal, följde Kateri sin döda mors exempel och tog emot dopet när hon mötte en jesuitpräst. Farbrorn, som avskydde kristendomen, ville behålla henne i sitt hus, men tillvaron för den öppet kristna, ogifta kvinnan i det lilla samhället blev nu outhärdlig. Då flyttade hon till en kristen indianby vid Montreal, nära jesuiterna. Hon gick dit till fots, hundratals kilometer. Här kunde hon andas ut.

Kateris törst efter andlig vägledning var stor och likaså hennes beslutsamhet att omsätta tron i praktiken och ta hand om sjuka och gamla. Varje morgon klockan fyra, när kyrkporten öppnades, stod hon där för att delta i mässan, även i kallaste vinter. En mässa per dag räckte inte, så hon gick på två. Hela dagen behöll hon i tankarna det hon varit med om i morgonmässan. Rykten florerade om mirakel kring henne, både före och efter hennes död (som inträffade denna dag). År 2012 helgonförklarade påven Benedikt XVI mohikankvinnan som lämnade allt för Kristus.

Heliga Kateri, som en blomma på torr mark växte du upp. Gud själv kallade dig till sitt folk, och du valde honom framför din jordiska släkt. Be för alla som längtar efter att tillhöra Kristus men är rädda för priset man får betala för att följa honom. Amen.

18 april

WIKTERP (d. 722) och HERLUKA (d. 1122)

Den helige WIKTERP (Wigbert, Wiggo) var den förste biskopen i Augsburg i Bayern och en kraftfull understödjare av kyrkans mission i det ännu hedniska Sydtykland. 300 år senare levde den heliga HERLUKA, en from och högt bildad kvinna, som verkade för förnyelse av det kyrkliga livet som då hade stagnerat. Wikterp visade sig i en vision för henne och sade att hon skulle arbeta för att få honom helgonförklarad. Detta är inte så konstigt: kyrkliga reformer ska alltid inspireras av det förflutna, av kyrkans rötter! Herluka flyttade till hans gamla trakter och satte igång. Efter 36 års slit i motvind för att få bayrarna att vörda sin kyrkas grundare flydde hon till ett manligt kloster. Där fick hon bo precis utanför, som eremit, ungefär som sin väninna, den heliga Diemut, som bodde några kilometer därifrån. Herluka och biskop Wikterp stred i olika tider för samma sak, kyrkans utveckling, och firas tillsammans i dag. Du som gör så nu är inte ensam. Helgonen som gick före dig banar väg för dig med sina förböner. Du ser dem inte. Må de välsigna dina steg!

Heliga Herluka, helige Wikterp, vår kyrka genomgår kriser och omvälvningar, i dag och i framtiden. Be för den process som ligger framför oss. Må det evangelium, som ni med brinnande iver verkade för, åter slå rot, i dag, i framtiden, i kulturen, i människornas hjärtan. Amen.

19 april

ÆLFHEAH

”Det är bättre för en man att förbli i den vanliga världen än att bli en dålig munk” sa den stränge munken ÆLFHEAH till munkar som ville tumma på reglerna. Så småningom blev han ärkebiskop av Canterbury. När danska vikingar år 1011 intog staden krävde de en stor lösensumma för honom. Han vägrade att stödja deras begäran. Då kastade sig en flock berusade danskar fram och högg ihjäl honom. 100 år senare öppnades graven. Biskopens kropp var mirakulöst oförstörd. Det principfasta helgonet vördades av alla efterföljande generationer som martyr – även av danskarna som nu hade blivit kristna på riktigt. Ælfheah blev en folklig hjälte. För hans efterföljare 150 år senare, den helige *Thomas Beckett*, var han en förebild. Även han fick dö för svärdet i kyrkans tjänst – innan det skedde överlät han sig åt Gud och åt Ælfheah förböner.

Helige Alphege, be för alla kyrkans herdar och ledare i vår tid som utsätts för utpressningar och hot. Må de som du – på ett milt och bestämt sätt – hålla fast vid rätt och sanning! Amen.

20 april

HILDEGUND AV SCHÖNAU (d. 1188)

Den 18-åringen munken dog tre dagar innan han skulle avlägga sina klosterlöften. När man tvättade hans kropp inför begravningen upptäckte man att han var – kvinna! HILDEGUND av Schönau, en föräldralös men framgångsrik flicka i 1100-talets mansvärld, lyckades lura alla. Som hemlig kurir i storkonflikten mellan kejsare och påve. Som oskyldigt dömd för stöld och hängd i ett träd, men räddad i sista minuten av några herdar som skar loss henne. Och slutligen som den tyste och fromme ”broder Josef” i Schönauklostret. Medeltiden blev djupt berörd av denna tonårings liv. Kyrkan fördömde henne inte utan såg till hennes goda vilja. På helgonbilder framställs hon i manskläder och till häst tillsammans med en skyddande ängel. Hon är denna dags helgon.

Heliga Hildegund – kunde du göra annat? Din döende fader bad dig på båten till Det heliga landet att klä ut dig till man för att kunna återvända säkert hem efter hans död. Ärkebiskopen gav dig hemliga brev till påven: du såg så ung och oskyldig ut, ingen skulle misstänka dig. En tjuv lämnade sitt tjuvgods hos dig när han flydde – så dömdes du oskyldigt. Be för alla som fått nog av världens faror – må de som du hitta en plats där de kan leva med Gud i fred. Amen.

21 april

ANSELM AV CANTEBURY (d. 1109)

Den lärde abboten ANSELM saknades bittert av sina munkar när han 1093 utnämndes till ärkebiskop av Canterbury. Jobbet var svårt: kungen ville dominera kyrkan, ta dess inkomster, utnämna ovärdiga biskopar som mutade sig till sina ämbeten, och blockera för kyrkans reformarbete. Tre gånger tvingades Anselm lämna landet när han stred för kyrkans oberoende. Han fick alltid väga sina ord: det var på vippen att engelska kyrkan skulle bryta bandet med påven. Med charm, uthållighet och genomtänkt propaganda uppnådde Anselm till sist ett hållbart avtal med staten – en seger för kyrkan.

Anselm var inte minst en kreativ tänkare. Han ville förstå Gud så djupt som möjligt. Guds existens är en logisk nödvändighet, menade han. Med ordet ”Gud” menas ju *det som är sådant att något större inte kan tänkas* (jfr Syr 43:28-32). Men om ”Gud” vore enbart ett begrepp utan motsvarighet i verkligheten, då skulle det kunna tänkas något annat och större än Gud, något som vore *både* begrepp *och* verklighet. Men inget kan rimligen vara större än Gud. Alltså är Gud både begrepp och verklighet. Att Gud INTE finns kan man inte ens tänka sig, skrev Anselm: det är nämligen något större att vara något som man INTE kan tänka sig INTE finns, än att vara något som man KAN tänka sig inte finns. Dessa spekulativa argument kritiserades redan av den helige Thomas

av Aquino, som istället formulerade Gudsbevis som utgick direkt från vår erfarenhet av världen. Modernare filosofer lyfter gärna fram Anselms Gudsbevis som ett exempel på feltänk i kristen medeltid (något behöver ju inte existera på riktigt bara för att man kan föreställa sig det). Många filosofer är överens om att Anselm hade fel, men de är inte överens om *varför* han hade fel, vilket är ett gott betyg åt en filosof. Anselm talar inte om vanliga saker utan om *specialfallet Gud* som inte är som något annat utan *måste* överträffa allt vi kan tänka – om han ska vara Gud. Det som är sådant att något större inte kan tänkas, kan inte tänkas inte existera (försök tänka bort Gud, så inser du nog vad Anselm menade).

Anselm ville också förklara varför Guds Son blev människa och måste lida. Han ger en juridisk modell: eftersom vi är skyldiga Gud allt, är synden en oerhörd kränkning av hans ära och ett avvisande av hela den rättfärdiga ordning Gud har skapat till vår frälsning. Synden kan därför ses som en skuld som är oändlig och som därför inte kan gottgöras av oss människor som är ändliga. Det behövs därför ett offer av oändligt värde, och därför måste Guds Son, den syndfrie, dö på korset, dvs. ”betala” istället för oss. Anselms poäng är positiv. Den ska förstås utifrån hans filosofi om Gud: Guds förlåtande kärlek är så stor att inget i världen kan förtjäna den. Hans barmhärtighet överträffar allt, övervinner allt. Den är *sådan att något större inte kan tänkas*.

Kyrkans bön på denna dag:

Gud, du lät den helige biskopen Anselm söka djupet i din vishet och uppenbara det för andra. Låt din uppenbarelse komma vårt förstånd till hjälp, så att vårt hjärta erfar de ljuva hemligheter som du bjuder oss att tro.

Särskilda läsningar denna dag: Ef 3:14-19 samt Matt 7:21-29

22 april

OPPORTUNA (d. 770)

Den heliga abbedissan OPPORTUNA av Montreuil upplevde en gång att en bonde stal en åsna från hennes kloster. När han ställdes till svars för det ville han inte erkänna. Då bad hon till Gud, och Gud grep in. Nästa dag var bondens åker överströdd med salt – hans mark var ödelagd. Då omvände han sig och gav systrarna åsnan (och sin åker). Opportuna dog denna dag år 770. Det sägs att hon dog av chock när hon fick veta att hennes bror, den helige biskopen Chrodegang, hade mördats på väg till klostret. Överfallet hade planerats av en man han själv insatt som vikarie åt sig under de sju år då han själv skulle vistas i Rom. I en vision hade hon förutsett att detta judasförräderi skulle inträffa men kunde ändå inte förhindra det. Helgon får ibland uppleva mirakel, men inte

alltid. De skonas inte för ondska och bekymmer. Vi är långt från paradiset, även när vi är på väg dit.

Heliga Opportuna, be för alla som måste bevittna men inte kan hindra ondskan. Må de inte förtvivla utan få mod att gå vidare i tillit till Gud, trots allt. Amen.

23 april

GEORG (d. ca 305)

Dålig, ja giftig andedräkt. Hotfullt uppträdande, hutlösa krav på daglig matförsörjning. Draken som bodde i sjön vid staden Silena i Libyen var inte populär. När fåren tog slut fick man servera unga kvinnor, om staden skulle skonas. Tills sist fick t.o.m. kungen låta sin dotter bege sig ner till sjön för att slukas av odjuret. I samma stund råkade den helige GEORG (= Sankt Göran/Örjan/Jörgen) komma där förbi. Han frågar prinsessan varför hon gråter. Hon uppmanar honom att fly för sitt liv. *Legenda aurea* – ”Gyllene legenden”, från 1200-talet – fortsätter:

Men Georg besteg sin springare, väpnade sig med korsets tecken och gick djärvt till anfall mot draken, som kom emot honom. Befallande sig i Guds hand svingade han sin lans med kraft och sårade draken så svårt att den sjönk till jorden. Och Georg sade till jungfrun: Tag din gördel, mitt barn, och kasta den utan tvekan kring halsen på draken. Så gjorde hon, och draken följde nu efter henne som en tam hund, och hon förde honom in i staden.

Georg – som skulle bli riddarnas, scouternas och hästarnas helgon – erbjuder nu staden att döda draken, om dess invånare vill låta sig döpas och bli kristna. Det gör de och kadavret efter monstret släpas ut ur staden av fyra par oxar. Kungen vill belöna hjälten med pengar, men Georg avvisar detta ädelmodigt och ger honom i stället fyra lärdomar: 1) Ta hand om Guds församlingar, 2) hedra prästerna, 3) gå flitigt i mässan och 4) ha ständig omtanke om de fattiga.

Sant eller bara intressant? Det beror på hur man tolkar. Det har alltid funnits sund skepsis inom och utom kyrkan mot legender med sagomotiv. De äldsta berättelserna om Georg (från 400-talet) vet inget om drakdödandet. Det rör sig nog om rester av folktro från tiden innan kristendomen, där hjältegudar besegrade monster. Som psykologiskt-symboliskt manbarhetsmotiv (ung man blir vuxen och giftasmogen genom motgångar och faror) är temat givet i litteratur och drama, i otaliga varianter. Någon har sagt att riddaren, jungfrun och draken är aktörerna i *alla* berättelser värda att berättas. En politisk tolkning är möjlig: draken som lokal diktator eller maffiaboss, utpressare och våldtäktsman, men till slut övermannad. Avgudar uppfattades som ”drakar” (demoner) som martyrerna ansågs besegra genom att hellre dö än offra till dem.

Men bakom legenderna finns en verklig, historisk Georg (det grekiska namnet *Georgios* betyder 'jordbrukaren'). Han ska ha dödats för sin kristna tro efter fruktansvärd tortyr under den sista och största förföljelsen år 305. Han ska ha varit medlem av kejsaren Diocletianus bodyguard. Den äldsta fresken av Georg (500-talet) finns i Egypten, men tyvärr översvämmad av Assuan-dammen på 1960-talet. Ett land bär hans namn: Georgien. Han är Englands skyddspatron.

Sankt Georg, den kämpande riddaren, var identifikationsfigur för kristna soldater. Riddareidealet, att manlig styrka finns till för att skydda de svaga och förtrampade. Plundrande och övervåld mot kvinnor måste stoppas (Sankt Georg tänker inte på egen fördel, tar inte betalt, friar inte ens till prinsessan). Medeltidens många sjukhus för spetälska, de hopplöst sjuka som ingen annan ville kännas vid, bar hans namn: Sankt Jörgen. I Lund ser man ännu resterna av grunden till spetälskas kyrka i Sankt Jörgens park, på behörigt avstånd från stadskärnan pga. smittorisken. En hälsning från kyrkan till alla män: vård och omsorg är manliga sysslor!

Kyrkans bön på denna dag:

Herre, vi prisar din makt, och vi åkallar din hjälp i vår svaghet genom den helige Georgs förbön, ty han fick nåden att i lidandet och döden likna din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Gud, som med dig, Fader, och Den helige ande lever och råder från evighet till evighet. Amen.

Särskilda läsningar denna dag: Upp 21:5-7 samt Luk 9:23-26

Också i dag:

ADALBERT AV PRAG (d. 997)

Bara 27 år gammal blev den unge Vojtech (Adalbert var hans konfirmationsnamn) från den mäktiga klanen Slavnik år 983 Prags andre biskop. Han levde asketiskt – inspirerad av klosterreformerna som utgått från Cluny – och krävde detsamma av sina präster, något som bäddade för protester. Både folket och adeln vände sig mot honom. Efter fem uppslitande år lämnade den unge biskopen sitt lands högsta andliga ämbete och inträdde i ett kloster i Rom. Två år senare hämtades han tillbaka till biskopsstolen – trots allt behövdes hans energi och nitälskan för själarna. Efter nya försök att genomdriva kyrklig disciplin fick han fly till Rom. Ätten Slavnik utrotades av rivaliserande släkter, och därmed var det otänkbart att Adalbert skulle återvända till sin biskopsstol i Prag. Han hade tidigare varit missionär – och t.ex. döpt den helige ungerske kungen Stefan. Han skickades nu norrut som missionär till preussarna. Där

överfölls han av sju hedniska män – denna dag år 997 – som stack ihjäl honom. Därefter ville de ha betalt för martyrens kvarlevor, likets vikt i guld. Den polske kung Boleslaw, som hjälpt Adalbert inför missionen, lyckades skrapa ihop lösen för kroppen. Polens, Ungerns och Böhmens skyddshelgon skrinlades i Prag, staden där han var ovälkommen som biskop är nu hans viloplats.

Adalbert är ett av de helgon som inte lyckades uträtta så mycket under sin livstid. Men hans uppriktiga och kompromisslösa avsikter räknas inför Gud.

Särskilda läsningar denna dag: Fil 1:21 – 2:2 samt Joh 12:24-26

24 april

FIDELIS AV SIGMARINGEN (1577-1622)

Dagens helgon höll sig till traditionerna. Han var först duglig advokat som arbetade gratis för fattiga, därefter franciskanbroder och lysande predikant. Mitt under Trettioåriga kriget – officiellt ett krig mellan katoliker och protestanter – skickades han in i ett protestantiskt område i Schweiz för att predika. Hans namn FIDELIS betyder ”trogen”, men nu med tillägget ”Fidelis, snart maskarnas mat”. Aningen gick i uppfyllelse. Mitt i en predikan, i dag år 1622, sköt någon mot honom. En protestant erbjöd att ta honom i sitt beskydd, men han gick därifrån själv. Ett gäng beväpnade bönder låg på lur och eftersom Fidelis inte ville avsäga sig sin katolska tro tog de livet av honom.

Världen är alltid på glid bort från Gud. Helgonen står fast, om det så kostar dem livet.

Kyrkans bön på denna dag:

Fader i himlen, du gav den helige Fidelis martyriets segerkrans, när han av kärlek till dig vann människor för tron. Låt samma kärlek vara grunden för allt vi gör, och låt oss på hans förbön känna den kraft som uppväckte Kristus från de döda. Genom honom, Jesus Kristus, vår Herre och Gud, som med dig, Fader, och Den helige ande lever och råder från evighet till evighet. Amen.

Särskilda läsningar denna dag: Kol 1:24-29 samt Joh 17:20-26

25 april

MARKUS EVANGELISTEN (första århundradet)

Om Markus vet vi litet eller mycket – beroende på hur man ser på fornkyrkans, de tidigaste kyrkofädernas, upplysningar. Mycket tidigt identifieras Markus med

den unge *Johannes Markus*, i vars mors hus i Jerusalem urkyrkan brukade träffas (Apg 12:12), den som ledsagade Paulus (Apg 13:5) och Petrus på deras resor (1 Pet 5:13, om det nu är samma person). Paulus blev besviken på denne Markus som han tyckte svek honom mitt i arbetet (Apg 13:13 och 15:37-39) – men möjligtvis blev de försonade senare, när Paulus var i fängelse i Rom, vilket Kol 4:10 tyder på. Den unge mannen i Getsemane som flyr naken när soldaterna fångslar Jesus (Mark 14:51-52) har också setts som evangelisten själv. Alla dessa upplysningar är möjliga men osäkra. Vissa utesluter varandra: Markus kan t.ex. inte både ha varit med i Getsemane och samtidigt inte ha känt Jesus.

Fornkyrkan berättar i övrigt att evangelisten blev biskop i Alexandria och där dödades som martyr. Det är troligt. På 800-talet tog två köpmän med sig hans relikier till Venedig, antagligen för att rädda dem från härjande muslimer. Relikerna lär ännu finnas i den bedövande vackra Markuskyrkan där. Men långt viktigare än Markus ben är hans bok. Fira honom idag genom att läsa i den!

Denna festdags läsningar ges oss stället i Petrus första brev där han nämner Markus (1 Pet 5:13). Petrus kallar honom för ”min son” – Markus är en mycket högt uppskattad medarbetare, antagligen tolk åt Petrus, så ska det väl förstås. Läsningen ur evangeliet ger oss den uppståndne Jesus missionsbefallning till apostlarna i Markus dramatiska form som inkluderar övervinnande av demoner, språkliga hinder, förgiftningsattentat och sjukdomar. Kristen mission ledsagas av Guds kraft: alla djävulens, dödens och syndens domäner kommer att falla till marken inför Kristi kors. Petrus var säker på det. Markus skrev ner det. Vi ska – med Guds hjälp – se till att det blir så.

Kyrkans bön på denna dag:

Himmelske Fader, du gav den helige Markus nåden och äran att förmedla glädjebudet om din Son. Låt oss bli trogna lärjungar som följer i Kristi spår i allt. Genom honom, Jesus Kristus, vår Herre och Gud, som med dig, Fader, och Den helige ande lever och råder från evighet till evighet. Amen.

Särskilda läsningar denna dag: 1 Pet 5:5b-14 samt Mark 16:15-20

26 april

TRUDPERT (600-talet)

Den helige TRUDPERT missionerade omkring år 600 i tyska Schwarzwald. En adelsman gav honom en bit skog i en dal, där han kunde röja och bygga en kyrka, samt sex starka karlar som skulle tjäna honom. Det berättas att dessa hade några dåliga vanor (antagligen var de lata) och Trudpert kritiserade dem. Två av dem fick nog av tillrättavisningar och slog ihjäl helgonet med yxa. Plågades av

dåligt samvete flydde de långt bort. Nästa dag – vid tiden för mordet – blev deras kläder trasor, alldeles av sig själva. De nakna och förvirrade männen sprang på måfå genom landet men var plötsligt tillbaka på mordplatsen. Nya flyktförsök hindrades av osynliga röster som skrämde dem tillbaka. Här byggdes det stora Sankt Trudpertkloster som i dag bebos av nunnor som tar emot gäster. I den idylliska och fridfulla klosterdalen söker människor numera vila och bön.

Helige Trudpert, be för alla som får lida för att de vill främja kristen tro och sed. Må du också be för deras plågoandar, så att de känner styngnet i samvetet och hindras från att fortsätta att vara onskans hantlangare. Amen.

27 april

ZITA (ca 1212-1272)

Bara en tjänsteflicka i Lucca, Italien. Men flitigare än de andra och därför impopulär och utanför. Under en kall morgonmessa lånade hon ut sitt herrskaps pälskappa till en fattig som satt och frös i kyrkan. Han försvann efteråt. Senare kom han tillbaka med pälsen och avslöjade sin identitet: Kristus själv. Den heliga ZITA var ytterst trogen sin kallelse och tjänade i samma familj livet ut.

Trogen var också hennes namne, den sista kejsarinnan av Österrike (1892-1989), som med sin man fördrevs från tronen 1919 och fick återvända till landet först 1982. Den då 90-åriga fromma kvinnan, svartklädd änka sedan 60 år, accepterade aldrig republiken. Kardinalen i Wien gav henne den traditionella välsignelsen av en kejsarinna. Zitas man, kejsar Karl, är saligförklarad. Hon själv är nu på väg att bli det. Den första och den andra Zita – två olika kvinnoöden! Men förunderligt lika varandra i envis trohet.

Heliga Zita från Lucca, hela ditt liv var du noggrann och hängiven i det minsta och ändå fann du tid att hjälpa människor i nöd. Be för oss som lever och arbetar nu. Må vi aldrig bara "slå ihjäl" tiden utan ta tillfället i akt att glädje Gud och hans barn. Amen.

28 april

PIERRE CHANEL (1803-1841)

Den helige prästen PIERRE (Petrus) CHANEL försökte missionera på den lilla Stillahavsön Futuna genom undervisning och sjukvård. Vita kristna köpmän, som försökte skaffa sig politiska fördelar och ekonomisk profit genom skumraskaffärer gjorde öborna på sin vakt mot alla vita. Det drabbade Pierres mission. När hövdingen hörde om kristendomens framgångar på andra öar blev han rädd. När hans egen son ville döpas tappade han besinningen och beordrade den främmande prästens död. Idag, år 1841, angrep man fader Pierres elever och

honom själv. Den socialt engagerade prästen klubbades ihjäl. Strax därefter dog hövdingen, och allt blev annorlunda. Inom ett år var hela ön katolsk. Den märkliga förvandlingen var resultatet av Pierres mödosamma arbete. Man insåg hur mycket gott han gjort för ön och att han gett sitt liv för dem alla. Men fruktan för franska repressalier kan också ha spelat en roll, inte minst när en fregatt lade till för att undersöka mordet och hämta den helige mannens kvarlevor ...

Kyrkans bön på denna dag:

Gud, vår Fader, du som krönte den helige Petrus med martyriets segerkrans för att din kyrka skulle växa på jorden, låt oss i denna påskens glädjetid så fira den Korsfästes och Uppståndnes mysterium, att vi blir vittnen om det nya livet i honom.

Särskilda läsningar denna dag: 1 Kor 1:18-25 samt Mark 1:14-20

Också i dag:

LOUIS MARIE GRIGNION DE MONTFORT (1673-1716)

Den helige *Vincentius Ferrer* som vi firade minnet av i början av denna månad (5/4) ska en gång ha besökt ett litet franskt Mariakapell och där ha profeterat att kapellet skulle förfalla men en gång i framtiden återställas av en okänd man som skulle mötas av spott och hån men ändå lyckas. Den helige LOUIS MARIE GRIGNION DE MONTFORT kom 300 år senare som ung präst till platsen för att predika. Plötsligt utbrast han: ”Den man som den helige Vincente profeterade om är jag!”. Han fick rätt. En dag stod ett långt vackrare kapell på samma plats till Marias ära. På grund av honom.

Louis föddes 1673 och växte upp med en far som var jurist och ofta brusade upp mot hustru och barn. Den förskrämda pojken lärde sig älska ensamheten, naturen och bön i kyrkan. Hans vördnad för statyer av Guds Moder Maria var särskild stor. 12 år gammal skickades han till en stor internatskola som leddes av jesuitorden, som arbetade för att främja den marianska fromheten. Redan då började Louis insatser för fattiga och sjuka – han samlade pengar till fattiga kamrater och besökte ofta sjuka. Den unge mannen lyssnade ivrigt till en lokal präst som berättade om sin tid som kringvandrande missionär och fylldes av längtan efter ett sådant liv.

Föräldrarna utrustade sin son med kläder och pengar så han kunde resa till Paris och läsa till präst. Knappt hade han tagit avsked förrän han gav bort pengarna

och bytte kläderna med en tiggare. Med vandrarstav i ena handen och rosenkrans i den andra gick han nu tio dagar i ösregn till huvudstaden. Studierna fick finansieras genom ytterligare tiggande och småjobb, typ nattlig bönevaka för avlidna. Det blev mat och kläder över också till andra studerande. En tjänst som bibliotekarie gav honom rika möjligheter att studera andliga, inte minst mariologiska, verk.

Louis var beslutsam och radikal och uppfattades som egensinnig och svår att samarbeta med. Möjligen hade han ärvt sin faders våldsamma temperament: ”Hade jag stannat i det världsliga livet” sade han ”hade jag blivit en fruktansvärd människa”. Man retade honom men fick snart kapitulera för hans tålmod – en seriös kristen med ovanlig själsstyrka.

I de fattiga och nödlidande ska vi se Kristus. Louis återvände som präst till sin hemstad och knackade på hos sin egen amma och bad om husrum i Kristi namn. Den gamla kvinnan kände inte igen honom och sade nej. Nästa dag hörde hon vem främlingen var och sprang gråtande efter honom för att be om förlåtelse. Han avvisade henne med hårda ord: ”Fader Louis” ville hon ta emot, men inte en fattig som bad henne i Kristi namn! På samma sätt kom han till några nunnor han skulle hålla reträtt för, som en okänd tiggare och bad om allmosa. Portsystemen avvisade honom men upptäckte sitt misstag och sprang efter den efterlängtrade prästen, som förmanade henne strängt.

Den gode patern från Montfort kallades han annars. Han antogs som föreståndare för en vårdinrättning för fattiga och sjuka, men klagomålen från övriga medarbetare växte, och slutligen fick han sparken. Det var hans udda personlighet men också radikala insats för fattiga som man retade sig på. Han delade de fattigas liv fullständigt och ville att hans kvinnliga medhjälpare skulle bilda en förening efter hans modell, men ingen ville. Då organiserade han en egen ”orden” av sjuka och funktionshindrade patienter, med en blind som ledare, och skrev en levnadsregel för dem. Över deras samlingsal skrev han ordet VISDOM – han menade korsets visdom som Paulus talar om (1 Kor 1:18-25). Präster i omgivningen, och den lokala biskopen, blev allt mer negativa mot hans metoder. ”Jag klantar till allt jag tar i” – det var Louis beskrivning av sig själv. Han vandrade till Rom för att få påvens tillstånd att bli missionär någonstans långt borta, men påven skickade honom tillbaka till Frankrike – utrustad med titeln *apostolisk missionär*. Frankrike självt hade blivit ett missionsområde med tomma kyrkor och andligt förfall, och det visste påven. Det hjälpte! Nu tog det fart med missionerna. I by efter by anordnade han processioner och predikade med känslostarka, målande ord och pedagogiska plancher om sitt favorittema: *Kristi lidande för oss* och hur vi förs *genom Maria till Jesus*. Han skakade om och berörde. De som lyssnade kunde knappt låta bli att gråta, bikta sig och skriva under på att de ville viga sitt liv till Maria, så som

han lärde dem. Man brände sina ytliga meningslösa böcker på bål – som de första kristna gjorde när Paulus predikade (Apg 19:19). Louis framställde djävulen i form av en lyxig societetsdam och uppförde dramatiska scener där djävulen kämpar för att roffa åt sig en döendes själ. ”Aldrig någonsin har en syndare kunnat motstå mig, när jag fångade in honom med min rosenkrans” berättade Louis senare. Han författade andliga sånger till populära dansmelodier. Mirakel inträffade. Sjuka blev friska. I en by möttes han av stenkast och en låst kyrkport. Då knäböjde han framför ett kors och porten gick upp. Så gjorde också den fängelsedörr som en rik borgare hade spärrat in honom bakom, sårad av den besökande prästens kritik. Louis förfärade människor genom att kunna berätta att han såg och hörde vad som hände långt borta. Barn berättade att de såg Maria gå vid hans sida. Man hade sett honom sväva i luften, försjunken i bön.

Louis gillade att bygga små ”Golgataberg” med folk – minnesplatser över Herrens lidande. De stod kvar efter hans besök. I Pontchateau bestämde man sig för att kullen skulle bli hela 20 meter hög, med tre kors, synliga milsvitt. Vid invigningen var 20 000 personer församlade. Men då hade staten fått nog av ”överdrifterna”: ett kungligt påbud utfärdades om att avskaffa kullen, bekräftat av den lokala biskopen. Femtio år senare restes den igen – än i dag är den en av Frankrikes viktigaste pilgrimsplatser.

Den ivrige folkmissionären ville samla medarbetare kring sig men hade svårt att attrahera mer än några få. 1711 utsattes han för ett giftattentat men överlevde. Giftet skadade honom dock. Efter ytterligare fem år av slitsamma predikoturnéer bröt den andlige giganten ihop. På dödsbädden måste helgonet ha kämpat mot djävulens sista försök att hinna upp honom. Hans sista ord var: *Du angriper mig förgäves. Jag står mellan Jesus och Maria!*

Efter Louis Grignon de Monforts död blev hans dröm om en prästkongregation verklighet – de kallas Monfortanerna och verkar idag i många länder. Därtill växte hans kvinnliga gren, Visdomens döttrar, till en orden med tusentals systrar i fattiga delar av världen. Också en lekmannakongregation, Bröderna av den helige Gabriel, blomstrade upp. Monfortanerna fick dock vänta femtio år på statligt godkännande på grund av ständiga stormangrepp från antikyckligt håll. Så gömdes även hans andliga texter i en kista som grävdes ner under en källare – man fruktade att dessa skulle förvärra situationen för orden. 1842 grävdes de upp igen. Hans skrift ”Om den sanna vördnaden för den heliga Maria” blev en avgörande del av den marianska väckelsen som nu drog över Europa: den heliga Catharine Labourés uppenbarelser år 1830, dogmen om Marias obefläckade avlelse 1854 och Mariauppenbarelserna i Lourdes 1858 – en våg som väl nådde sin kulmen jubelåret 1950 med dogmen om Marias upptagning till himlen. Den helige Johannes Paulus II:s valspråk TOTUS TUUS, ”Helt och hållet din”, är inspirerad av denna bok.

29 april

KATARINA AV SIENA (1347-1380)

KATARINA (Caterina) av Siena ville inte gifta sig, inte bli nunna, inte äta annat än bröd och grönsaker, inte vara tyst bara för att hon var kvinna, inte bara se passivt på när människor plågades av sjukdom, hunger eller köld, inte acceptera kyrkans förfall under ett svagt ledarskap med en påve som inte ens ville bo i Rom utan residerade i det franska Avignon, inte låta kristna stater gå i krig mot varandra. Hon gick in i dominikanernas tredje orden, vårdade sjuka och började predika för stora folkskaror under skydd av sin biktfader, den salige Raymund av Capua (senare högste chef, generalmagister, för dominikanorden, och den som skrev om hennes liv). Liksom sin samtida, heliga Birgitta, lade hon sig i politiken. Katarina ville hindra att de italienska småstaterna gick i krig mot påven: för henne var det som att gå i krig mot Kristus själv. Hon föreslog dem att i stället starta korståg mot turkarna, som gjorde livet surt för de kristna i Heliga landet.

I skarpa brev till påven uppmanar, ja befäller, hon honom att återvända till Rom och ta sitt ansvar för kyrkan och den reform som behövdes. Bl.a. skulle han höja moralen hos präster som levde ovärdigt sin andliga kallelse, i världslig lyx, högmod och försummelse av de nödlidande. De var ”tusen gånger värre än om de hade tillhört världen” skrev hon. Påven återvände faktiskt till Rom – 1376 – men dog två år senare. Näste påve bemöttes med ett uppror, en motpåve valdes, kaos utbröt – en kris som förlamade kyrkan fram tills 1417. Kyrkan tycktes vara i fritt fall, Katarina själv motarbetades från många håll. Hon reagerade genom att fasta hårdare än någonsin, i ett försök att beveka Gud att rädda sitt folk. Snart orkade hon inte behålla maten längre, hon avstod t.o.m. från vatten (en fasta som kyrkan förbjuder). När kroppen började kollapsa insåg hon sina överdrifter och försökte äta igen, men det var för sent. 33-åringen drabbades av fysisk kollaps, hon verkade jagad av demoner, i kamp mot mörka och självdestruktiva tankar om att hon misslyckats med allt och gjort allt på galet sätt.

Kyrkan såg Katarinas goda vilja och stora kärlek. Hon helgonförklarades 1461, gjordes till skyddshelgon för Italien 1939 och för hela Europa 1999. På grund av sina andliga skrifter upphöjdes Katarina till kyrkolärare 1970. Hon och den heliga Teresa av Avila (15/10) är de första kvinnor som fått titeln. Hennes ansikte kan man se i Siena. Hon ser ut som om hon ville kommentera samtiden. Hon kan inte. Vi måste göra det.

Ur ett brev av den heliga Katarina till myndigheterna i Siena, som ville hindra henne att predika i staden:

*Jag skulle offra mig själv tusen gånger om jag hade så många liv...
Jag VILL gå dit och jag KOMMER att göra som den helige Ande inspirerar
mig.*

Kyrkans bön på denna dag:

Fader i himlen, när den heliga Katarina betraktade Kristi lidande, greps hon av glödande kärlek till honom och hans kyrka. Låt oss på hennes förbön leva av Kristi mysterium, tjäna honom i hans kyrka och jubla över att hans härlighet ska uppenbaras.

Särskilda läsningar denna dag: 1 Joh 1:5 – 2:2 samt Matt 11:25-30

30 april

PIUS V (1504-1572)

Valborg (Valpurga, abbedissa i Frankrike på 800-talet) var förvisso helgon, men hennes dag är numera 25 februari. Idag firas i stället en fåraherde som blev dominikan och år 1566 herde för hela kyrkan, den helige påven PIUS V. Han fick en hel del att stå i. Turkarna härjade i de kristna länderna ända till Italiens kust. De europeiska staterna kunde inte samla sig till ett korståg mot dem. Pius lyckades dock få Spanien och stormakten Venedig att krossa muslimernas flotta vid Lepanto 1571, en seger som tillskrevs den intensiva rosenkransbönen under dessa dagar, vilket i sin tur ledde till instiftandet av Rosenkransfesten, som numera firas 7 oktober (i Sverige 8 oktober) och med särskilt högtidlighet i dominikanorden.

Internt plågades kyrkan av splittrande fraktioner som den misstänksamma inkquisitionen försökte hejda: Pius hade själv varit inkvisitor och en gång blivit fängslad, misstänkt för att vara lutheran. Det var uppenbart att kyrkan behövde förnyas. I norra Europa var det redan för sent: statsmakterna där hade genomtrumfat protestantismen som klippte bandet till påven och skaffade sig total kontroll över de lokala kyrkorna. Katolska kyrkans svar var ett eget reformkoncilium (i Trento, Norditalien, ”Tridentinum”, 1545-63) Pius såg det som sin huvuduppgift att genomföra alla mötets beslut. Han började med sig själv: levde enkelt och understödde sjukhus och socialvård. Listan på allt han försökte rensa ut i var lång: blasfemi, prostitution, korruption, landstrykare, tjurfäkting (onda tungor mumlade om att påven ville förvandla Rom till kloster). Pius nagelfor undervisningen i kyrkan och prästernas personliga livsföring, krävde närvaroplikt av biskoparna, promulgerade den romerska katekesen (1567) och införde den enhetliga latinska mässan genom det tridentinska breviariet (1568) och missalet (1570). Bara de ordnar och stift som

kunde uppvisa en egen mer än tvåhundraårig tradition fick behålla sin särart (som cistercienser, kartusianer och dominikaner).

Men medeltidens kristna enhetskultur var i upplösning, och Pius märkte det. När han exkommunicerade den protestantiska drottningen Elisabeth I i England ledde det bara till att katolikerna där utsattes för ännu mer förföljelse. Nu började tiden då nationstillhörighet blev viktigare än kristen sammanhållning. Ett splittrat Europa skulle snart förblöda i ständigt nya strider, kulminerande i 1900-talets världskrig. Katolska kyrkans röst var försvagad, men kyrkan hämtade sig andligt och moraliskt, och en ny framtid syntes i horisonten: Pius stärkte missionen utanför Europa. Den skulle blomma efter hans död. Första steget till den världskyrka vi känner idag hade tagits.

Kyrkans bön på denna dag:

Gud, vår Fader, du satte den helige Pius i spetsen för din kyrka, som vakt för tron och vårdare av gudstjänsten. Hör honom när han ber för oss, och låt oss ta del i dina upphöjda mysterier i en tro som lever och bär frukt.

Särskilda läsningar denna dag: 1 Kor 4:1-5 samt Joh 21:15-17